

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра криміналістики

С И Л А Б У С
навчальної дисципліни
«Юридична психологія»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – 08 «Право»
Спеціальність – 081 «Право»
Статус навчальної дисципліни – за вибором студента
Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Юридична психологія» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 14 с.

Розробник:

Костенко Марина Володимирівна,
кандидатка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри криміналістики
(протокол № 14 від 23.06.2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри криміналістики
(протокол № 7 від 16.06.2022 р.)

Завідувач кафедри - Шепітько Валерій Юрійович, доктор юридичних наук, професор

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Юридична психологія
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Шепітько Валерій Юрійович, завідувач кафедри криміналістики, д.ю.н., професор
Контактний телефон	050 593 30 33
E-mail	Shepitko.valery@gmail.com
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Viber 0505933033

Назва навчальної дисципліни	Юридична психологія
Вид навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Костенко Марина Володимирівна, доцентка кафедри криміналістики, к.ю.н., доцентка
Контактний телефон	067 577 3009
E-mail	m.v.kostenko@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Viber 0675773009

Назва навчальної дисципліни	Юридична психологія
Вид навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Чорний Геннадій Олексійович, доцент кафедри криміналістики, к.ю.н., доцент
Контактний телефон	050 403 26 59
E-mail	Chernygennadiy@gmail.com
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Viber 0504032659

Анотація навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни є система знань про закономірності та механізми психіки людини у сфері суспільних відносин, регульованих правом.

Дидактична структура (освітні компоненти) навчальної дисципліни – Предмет, система, методи, історія розвитку та сучасний стан юридичної психології. Особистість і структура її психологічних властивостей. Система психічних процесів. Емоції та воля. Психологічний аналіз діяльності людини. Психологія доказування. Психологічні основи проведення слідчих дій. Психологія допиту. Психологія пред’явлення для впізнання. Психологія слідчого експерименту. Психологія огляду місця події. Психологія обшуку. Психологія судового процесу та судових дій. Судово-психологічна експертиза. Кримінальна психологія. Кримінально-виконавча (пенітенціарна) психологія.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Юридична психологія» – формування цілісного уявлення про психологічні особливості поведінки людини в сфері суспільних відносин, що регулюються правом, та основних умінь по застосуванню методів юридичної психології й структурного підходу до організації слідчої та судової діяльності.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань щодо найбільш ефективних методів і засобів здійснення правозастосовної, правоохоронної та правозахисної діяльності;
- опанування інструментарієм та базовими категоріями юридичної психології;
- визначення актуальних проблем юридичної психології та напрямів сучасних наукових досліджень;
- набуття компетентностей стосовно методів юридичної психології;
- поглиблення знань стосовно особливостей і умов формування правосвідомості, соціально адаптованої та девіантної поведінки особи, психологічних чинників, що впливають на її криміналізацію;
- усвідомлення психологічних особливостей проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій;

- усвідомлення структурного підходу до організації слідчої та судової діяльності;
- формування системи знань про психологічні основи попередження злочинів та ресоціалізацію засуджених.

***Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.
Міждисциплінарні зв'язки***

Пререквізити: “Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці”, “Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці”, “Порівняльне правознавство”.

Кореквізити: “Державна влада та місцеве самоврядування: теорія та практика”.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1. Аналізувати природу, предмет юридичної психології, місце у системі наук та історію розвитку.

РН НД 2. Розуміти основні закономірності психіки в системі «людина-право».

РН НД 3. Знати основні теоретичні концепції, поняття, категорії, принципи та класифікації в правовій, судовій, кримінальній та кримінально-виконавчій (пенітенціарній) психології.

РН НД 4. Використовувати спеціальні психологічні методи в професійній діяльності на засадах сучасних психологічних технологій організації збору, обробки та інтерпретації даних щодо особистості.

РН НД 5. Діагностувати типи темпераменту, характеру, акцентуації характеру, психічні процеси та стани в сфері правовідносин.

РН НД 6. Володіти знаннями особливостей професіограм юридичних

професій.

РН НД 7. Володіти навичками застосування психологічних знань у конструктивній, пізнавальній, комунікативній, посвідчувальній та соціальній діяльності юриста.

РН НД 8. Бути здатним організовувати міжособистісні контакти як в умовах безконфліктного спілкування, так і за наявності ситуації конфлікту, зокрема, в екстремальних умовах здійснення процесуальної діяльності.

РН НД 9. Вміти проявляти ініціативу і приймати обґрунтовані рішення в проблемних ситуаціях, в тому числі в ситуаціях тактичного ризику, дефіциту часу.

РН НД 10. Знати особливості інтелектуальної, вольової та емоційної сфери особистості злочинця та основні дефекти формування структури його потреб.

РН НД 11. Розв'язувати складні психологічні завдання при проведенні слідчих та судових дій.

РН НД 12. Вміти брати участь в судових засіданнях та інших професійних дискусіях та обговореннях, логічно аргументуючи свою точку зору.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Предмет, система, методи, історія розвитку та сучасний стан юридичної психології	Предмет, система, методи, історія розвитку та сучасний стан юридичної психології	8
2	Особистість і структура її психологічних властивостей	Особистість і структура її психологічних властивостей	8
3	Система психічних процесів. Емоції та воля	Система психічних процесів. Емоції та воля	8
4	Психологічний аналіз діяльності людини. Психологія доказування	Психологічний аналіз діяльності людини. Психологія доказування	8
5	Психологічні основи проведення слідчих дій. Психологія допиту	Психологічні основи проведення слідчих дій. Психологія допиту	8

6	Психологія пред'явлення для впізнання. Психологія слідчого експерименту	Психологія пред'явлення для впізнання. Психологія слідчого експерименту	8
7	Психологія огляду місця події. Психологія обшуку	Психологія огляду місця події. Психологія обшуку	8
8	Психологія судового процесу та судових дій. Судово-психологічна експертиза	Психологія судового процесу та судових дій. Судово-психологічна експертиза	8
9	Кримінальна психологія	Кримінальна психологія	8
10	Кримінально-виконавча (пенітенціарна) психологія	Кримінально-виконавча (пенітенціарна) психологія	8

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури;
- вивчення методичних, демонстраційних матеріалів;
- аналіз дидактичних матеріалів, запропонованих викладачем;
- робота над кейсами, портфоліо психодіагностичних методик;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Матеріалах для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Юридична психологія» (обов'язкова) для студентів денної форми навчання другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної

дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
3. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
4. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 № 1950/5). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>
5. Про затвердження Порядку проведення судово-психіатричної експертизи: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.05.2018 р. № 865. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-18>
6. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: Наказ МВС України від 06.07.2017 № 570, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27.07.2017 р. за № 918/30786. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>

Література

Основна література

1. Бобечко Н. Р., Бойко В. П., Жолнович І. В., Когутич І. І. Основи загальної та юридичної психології : курс лекцій : навч. посіб. / за ред. В. Т. Нора. Київ : Ін Юре, 2014. 280 с.

2. Бочелюк В. Й. Юридична психологія: навч. посіб. Київ: Центр учб. літ., 2018. 336 с.
3. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2018. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. 952 с.
4. Кацавець Р. С. Юридична психологія: навч. посіб. 2-ге вид., допов. Київ: Алерта, 2019. 150 с.
5. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія: посіб. для підгот. до іспиту. Харків: Право, 2019. 192 с.
6. Шепітько В. Ю. Психологія судової діяльності: навч. посіб. Харків: Право, 2006. 160 с.
7. Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія: підручник. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2019. 288 с.
8. Юридична психологія // Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій) для денної/заочної форми навчання. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 174 с.
9. Юридична психологія: навчально-методичний посібник / Г. В. Мухіна ; за заг. ред. В. М. Бесчастного. Київ: ВД «Дакор», 2019. 236 с.
10. Юридична психологія: підручник / за заг. Редакцією О. М. Бандурки; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Майдан, 2018. 684 с.

Додаткова література

1. Бишевец О. В. Тактико-психологічне забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій. За ред. Проф. М.А. Погорецького. К. Алерта., 2015. 140 с.
2. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 112 с.

3. Гетьман Т. О., Кричківська Т. Д. Проблеми вікової психології: хрестоматія. К.: КНТ, 2021. 469 с.
4. Засекіна Л. В., Пастрик Т. В. Основи психології та міжособове спілкування (навчальний посібник). К.: ВСВ «Медицина», 2018. 216 с.
5. Ільїна Н. М., Мисник С. О. Загальна психологія: теорія та практикум: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2017. 352 с.
6. Кацавець Р. С. Правова психологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2021. 120 с.
7. Кацавець Р. С. Психологія особистості. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2021. 134 с.
8. Кацавець Р. С. Судова психологія: Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 117 с.
9. Кримінально-виконавча психологія: підручник / за заг. ред. В. Й. Бочелюка, Т. А. Денисової, О. М. Тогочинського. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 630 с.
10. Кудерміна О. І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності: монографія. Чернівці: Наші книги, 2012. 415 с.
11. Малкова Т. М. Візуальна психодіагностика. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2018. 132 с.
12. Мухіна Г. В. Юридична психологія. Навчально-методичний посібник. К.: ВД «Дакор», 2019. 236 с.
13. Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики : навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга, 2019. 442 с.
14. Тіщенко В.В., Загородній В.Є., Белік Л.С. Тактико-психологічні засади слідчої та оперативно-розшукової діяльності : навчально-методичний посібник / В.В. Тіщенко, В.Є. Загородній, Л.С. Белік. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 160 с.

15. Черновський О. К. Теоретичні засади та прикладні аспекти сучасної судової психології: монографія / наук. ред. В. Я. Мар-чак. Чернівці: Технодрук, 2014. 351 с.

Інтернет-ресурси

- Сайт Ради Європи - <http://www.coe.kiev.ua>
- Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» - <http://www.justicereformukraine.eu/uk/>
- Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>
- Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>
- Офіційний веб-портал Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
- Офіційний веб-портал Конституційного Суду України - <https://ccu.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора - <https://www.gp.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Національної поліції України - <https://www.npu.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Державного бюро розслідувань - <https://dbr.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Служби безпеки України - <https://ssu.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України - <https://nabu.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Державної податкової служби - <https://tax.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Бюро економічної безпеки України -

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри криміналістики.

URL:

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=160:yuridichna-psixologiya&Itemid=151

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*:

- виконувати завдання згідно навчального плану,
- бути присутніми на лекціях, практичних заняттях, колоквиумах та на інших формах навчання,
- здійснювати підготовку до практичних занять, виконувати передбачені письмові завдання,
- опрацьовувати обов'язкові літературу та інші інформаційні джерела,
- ознайомитися з правозастосовною практикою,
- виконувати завдання самостійної роботи,
- додержуватися вимог академічної доброчесності, не допускати повторюваності та плагіату,
- дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників навчального процесу,
- бути уважним, зваженим, дотримуватися дисципліни і часових меж лекційних та практичних занять.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*:

- брати активну участь в обговоренні питань та завдань на практичних заняттях,
- відпрацьовувати пропущені заняття,
- відвідувати консультації викладача з метою уточнення та поглиблення отриманих знань,
- вивчати додаткову літературу з навчальної дисципліни,

- брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри.

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Юридична психологія» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для

отримання диференційованого заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	зараховано	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	зараховано	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34